

Dienst Uitvoering Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Staatsexamenmonitor Voortgezet Onderwijs 2023

Staatsexamensmonitor

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	2
2.	Deelname van staatsexamenkandidaten	3
2.1.	Verschillende staatsexamenkandidaten	3
2.2.	Mate van inwisseling bij diplomakandidaten	4
2.3.	Aantal deexamenkandidaten	6
3.	Slagingspercentage	7
4.	Gemiddelde cijfers	9
4.1.	Cijfers van de kernvakken	10
4.1.1.	Nederlands	11
4.1.2.	Engels	12
4.1.3.	Wiskunde.....	13
5.	Examenmaatregelen.....	14
5.1.	Duimregeling.....	14
5.2.	Herkansingen	17

1. Inleiding

Dit rapport analyseert de staatsexamens voortgezet onderwijs (hierna: staatsexamens) in Nederland om inzicht te bieden in de populatie en resultaten van kandidaten. Het bevat relevante statistieken, zoals het aantal kandidaten, slagingspercentages, gemiddelde cijfers en de uitwisseling van vakken door diplomakandidaten. Door het relatief kleine aantal staatsexamenkandidaten kunnen zelfs kleine verschuivingen aanzienlijke procentuele veranderingen teweegbrengen. Hiermee moet rekening worden gehouden bij het lezen van dit rapport. Daarnaast is het belangrijk te benadrukken dat de informatieverzameling jaarlijks verbetert, wat het vergelijken van gegevens over verschillende jaren lastig maakt.

Verder werpt het rapport licht op de mogelijke gevolgen van de 'duimregeling' en de extra herkansingsmogelijkheid bij staatsexamens. Ook in 2023 hadden staatsexamenkandidaten het recht om een 'duim' toe te passen op een resultaat als compensatie voor de uitdagingen tijdens de pandemie, als zij een resultaat uit één van de coronajaren (2020, 2021 of 2022) inbrachten. Bovendien kregen kandidaten in 2023 wederom een ruimere herkansingsmogelijkheid, waarbij ze maximaal alle onderdelen van twee vakken mochten herkansen. Dit in tegenstelling tot leerlingen uit het reguliere voortgezet onderwijs (vo) waarvoor er in 2023 geen extra examenmaatregelen waren; meer informatie hierover is te vinden in de Examenmonitor 2023.

2. Deelname van staatsexamenkandidaten

In dit hoofdstuk wordt besproken welke verschillende populaties er zijn binnen het staatsexamen, hoe vaak kandidaten resultaten uit een eerder jaar of een andere examenvoorziening inbrengen en ten slotte hoeveel kandidaten niet voor een diploma opgaan, maar deelexamenkandidaat zijn. Dit jaar waren er 115 kandidaten meer dan in 2022, in totaal 6558, waarvan er 3117 diplomakandidaat waren. Deze aantallen zijn exclusief kandidaten uit Caribisch Nederland.

2.1. Verschillende staatsexamenkandidaten

Van de 6638 staatsexamenkandidaten deden 3667 dit vanuit het voortgezet speciaal onderwijs (vso). Een groot deel van de staatsexamenkandidaten komt dus uit het vso. Naast deze groep bestaat er een gevarieerde groep kandidaten, zij worden tot de vo-populatie gerekend. In de praktijk betekent dit dat de vo-groep met name bestaat uit kandidaten die zich zelfstandig voorbereiden en uit leerlingen van particuliere scholen zonder examenlicentie.

Als laatste zijn er ook deelnemers uit Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES), de groep BES examenkandidaten is relatief klein (80 kandidaten in 2023). Vanwege de beperkte grootte van de groep worden deze kandidaten niet apart weergegeven en worden zij uitgesloten van de analyses in deze monitor. Bij de tabellen waarin BES-kandidaten zijn opgenomen, wordt dit specifiek vermeld.

Het aantal examenkandidaten in 2021, 2022 en 2023 is weergegeven in Tabel 1. In deze tabel zijn alle kandidaten die één of meer vakken, waaronder het profielwerkstuk, hebben voltooid zonder op te gaan voor diploma-onderzoek geteld als deelexamenkandidaat. Diplomakandidaten zijn alle kandidaten die in een jaar met hun examenvakken zijn opgegaan voor een diploma. Dat zijn dus alle kandidaten die 1) in één jaar een volledig vakkenpakket hebben afgelegd, 2) kandidaten die examen hebben afgelegd in één of meerdere vakken en middels inwisseling van eerder behaalde resultaten voor een diploma opgaan, en 3) alle kandidaten die op zijn gegaan voor diploma-onderzoek met uitsluitend eerder behaalde certificaten en cijferlijsten. Staatsexamenkandidaten kunnen in hetzelfde jaar een diplomakandidaat zijn op het ene niveau, en een deelexamenkandidaat zijn op een ander niveau. Deze kandidaten zijn in Tabel 1 los geteld als deelexamen- en diplomakandidaat, maar voor de totalen maar één keer geteld.

In Tabel 1 is ook af te lezen dat kandidaten uit de vso-populatie relatief vaker deelexamenkandidaat zijn dan kandidaten uit de vo-populatie, dit betekent echter niet dat deze kandidaten niet naar een examen toewerken. Dit komt waarschijnlijk doordat vso-leerlingen vaak in bijvoorbeeld 2 jaar naar een diploma toewerken, in dat eerste jaar staan zij dan nog aangemerkt als deelexamenkandidaat.

Tabel 1 Het aantal staatsexamenkandidaten in 2021, 2022 en 2023.

type kandidaat	VO			VSO		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
deelexamen	1.639	1.357	1.307	2.122	2.274	2.207
diploma	1.527	1.425	1.604	1.557	1.460	1.513
totaal	3.131	2.763	2.891	3.632	3.680	3.667

2.2. Mate van inwisseling bij diplomakandidaten

In het staatsexamen komt het vaak voor dat kandidaten over meerdere jaren al hun benodigde examens halen, of dat zij eerder behaalde vakken vanuit het vo of het voortgezet algemeen volwassenen onderwijs (vavo) meenemen om een volledig staatsexamendiploma te verkrijgen, deze kandidaten maken gebruik van “inwisseling”. Wanneer er gesproken wordt over de mate van inwisseling zijn er drie hoofdcategorieën:

- **volledig pakket:** kandidaten die in het jaar van registratie alle benodigde vakken afleggen binnen het staatsexamen, om een volledig diploma te voltooien.
- **deels inwisseling:** kandidaten die een deel van de vakken eerder hebben behaald, ofwel in voorgaande jaren, inclusief voorgaande staatsexamenjaren, ofwel in andere voorzieningen zoals het vo of het vavo.
- **uitsluitend inwisseling:** Dit gaat over kandidaten die een diploma aanvragen zonder een examenvak af te leggen bij het staatsexamen. Bijvoorbeeld de inwisseling van een vmbo-g naar een vmbo-t diploma wanneer de eigen vo-school dit diploma niet kan uitgeven omdat zij de benodigde licentie niet hebben. De inwisseling van vmbo-g naar vmbo-t wordt in Tabel 2 apart belicht.

In Tabel 2 zien we dat de aantallen over de jaren vrij gelijk zijn gebleven. Wel valt de gestage toename van vmbo-t leerlingen over de jaren heen op. Deze toename zit niet in het aantal inwisselaars, maar in het aantal kandidaten dat echt staatsexamens aflegt. Van de kandidaten die opgaan voor een diploma zien we dat het aandeel havo en vmbo-t leerlingen dat alle vakken in één jaar haalt binnen het staatsexamen iets gedaald is ten opzichte van 2022 en 2021, verder zijn de aantallen kandidaten vrijwel gelijk gebleven.

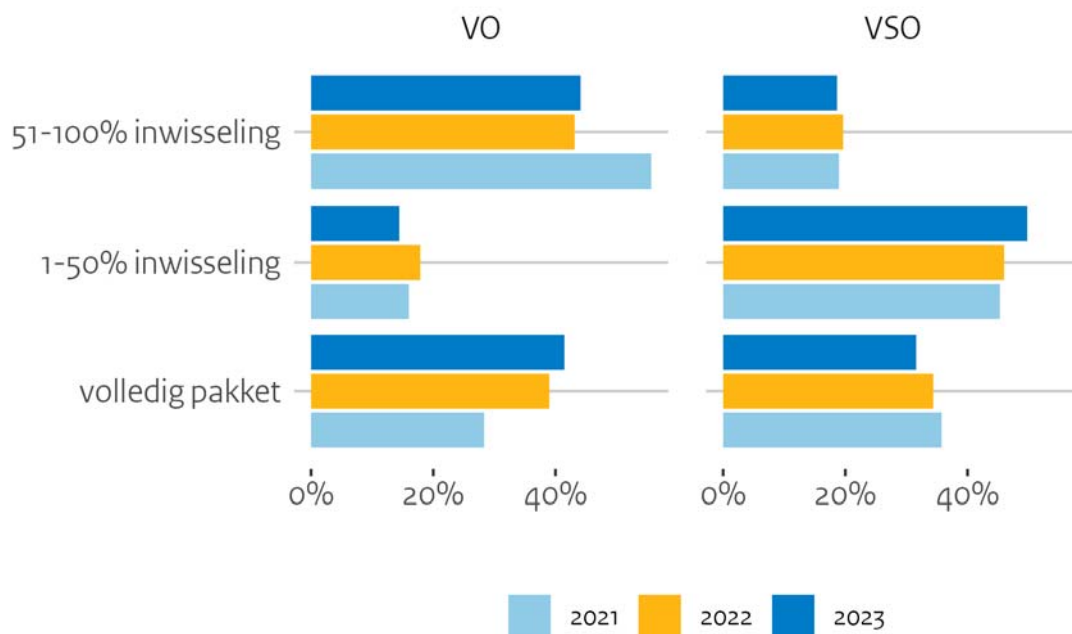
Tabel 2 Het aantal uitgegeven diploma's naar examenniveau en mate van inwisseling over de jaren 2017 t/m 2023, inclusief BES kandidaten voor vergelijking met historische jaren

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
vwo deels inwisseling	189	210	223	260	218	211	244
vwo volledig pakket	13	4	2	9	17	15	22
vwo uitsluitend inwisseling	4	13	17	5	15	3	12
vwo totaal	206	227	242	274	250	229	278
havo deels inwisseling	392	401	449	483	415	431	441
havo volledig pakket	125	55	42	85	144	104	89
havo uitsluitend inwisseling	10	14	21	18	31	16	29
havo totaal	527	470	512	586	590	551	559
vmbo-t deels inwisseling	392	401	449	483	589	528	578
vmbo-t volledig pakket	125	55	42	85	372	315	269
vmbo-t uitsluitend inwisseling	0	20	7	5	17	4	4
vmbo-t uitsluitend inwisseling vmbo-g naar vmbo-t	846	871	966	1.025	799	660	804
vmbo-t totaal	1.363	1.347	1.464	1.598	1.777	1.507	1.655
vmbo-b/k/g deels inwisseling	82	85	151	188	219	234	232
vmbo-b/k/g uitsluitend inwisseling	2	23	14	11	4	1	3
vmbo-b/k/g totaal	84	108	165	199	223	235	235

Diplomakandidaten uit het vo en vso maken op verschillende manieren gebruik van de mogelijkheid om eerder behaalde vakken (certificaten) in te wisselen. Ruim 40% van kandidaten uit de vo-populatie die ook daadwerkelijk examens afleggen, doen dat binnen één jaar, zoals af te lezen in Figuur 1, ten opzichte van iets meer dan 30% in het vso. Bij het vo zijn er juist weer vaker kandidaten die meer dan de helft van de vakken uit een eerder jaar of uit een andere voorziening inwisselen, in het vso is dat de kleinste groep kandidaten.

In Figuur 1 zijn de “uitsluitend inwisselaars” weggelaten, dit zijn eigenlijk vooral administratieve kandidaten omdat deze kandidaten geen examens afleggen bij het staatsexamen in dat jaar. In Tabel 3 zien we deze kandidaten wel terug, en kan afgelezen worden dat het aantal inwisselaars van vmbo-g naar vmbo-t redelijk stabiel is gebleven de afgelopen jaren. Daarnaast is af te lezen dat het aantal kandidaten dat een volledig pakket aflegt in het vso is gedaald, maar in de vo-populatie met ruim 10%-punt is gestegen ten opzichte van 2 jaar geleden. De coronaperiode zou hier een verklaring voor kunnen zijn. Mogelijk werd toen minder vaak een volledig pakket afgelegd in de vo-populatie omdat de voorbereiding van kandidaten en de planning van examens lastiger was.

Figuur 1 Het aandeel diplomakandidaten naar mate van inwisseling in 2021, 2022 en 2023.

Tabel 3 Het aantal diplomakandidaten naar mate van inwisseling in 2021, 2022 en 2023.

	VO			VSO		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
51-100% inwisseling	348	321	333	288	286	282
1-50% inwisseling	100	133	109	688	670	753
volledig pakket	177	290	313	543	501	478

2.3. Aantal dealexamenkandidaten

Naast dat er kandidaten zijn die voor een diploma opgaan, zijn er ook kandidaten die als doel hebben deelcertificaten te behalen voor specifieke vakken. Zoals eerder werd benoemd, is dit een relatief groot aandeel uit de vso groep, en iets minder dan de helft van de vo-populatie. Het is mogelijk dat ze in de loop der jaren toewerken naar een volledig diploma, maar dit is niet noodzakelijk. Tabel 4¹ laat het aantal kandidaten zien dat één of meer (vak)certificaten heeft ontvangen in 2021, 2022 en 2023. Deze aantallen waren in de vo-populatie iets lager in 2022 en 2023 dan in 2021. In het vso zien we juist een stijging in 2022 en 2023 ten opzichte van 2021. Voor vso kandidaten is de verwachting dat in de meeste gevallen wel ook toewerken naar een diploma, en dus terugkomen als diplomakandidaat in een later jaar.

Tabel 4 Het aantal deelcertificaathouders per examenniveau in 2021, 2022 en 2023

	VO			VSO		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
vwo	1.074	940	915	112	146	144
havo	524	494	473	551	602	609
vmbo-t	164	125	134	953	1.113	1.042
vmbo-b/k/g	1	1	0	684	634	641

¹ Kandidaten die op meerdere niveaus tegelijk certificaten hebben ontvangen zijn hierin meermaals geteld, want deze kandidaten nemen deel aan van verschillende diplomatrajecten.

3. Slagingspercentage

De slagingspercentages in 2023 liggen ongeveer op hetzelfde niveau als in 2022. Over de gehele populatie bekeken waren de slagingspercentages in 2021 hoger dan die in 2022 en 2023, met uitzondering van vwo'ers uit het vso, echter is dit een kleine groep kandidaten. Tabel 5 toont de slagingspercentages van alle diplomakandidaten in 2021, 2022 en 2023. Diplomakandidaten die uitsluitend vakken hebben ingewisseld, zoals een grote groep vmbo-t kandidaten uit het vo, zijn niet in de slagingspercentages meegenomen. In Tabel 6 en Figuur 2 en 3 is een overzicht gegeven van de slagingspercentages over de afgelopen jaren. Het is lastig trends af te leiden uit de slagingspercentages, om twee redenen. Ten eerste zijn de aantallen bij het staatsexamen zodanig klein dat meer schommelingen te verwachten zijn en ten tweede wint de verwerking van staatsexamengegevens nog steeds jaarlijks aan kwaliteit.

De slagingspercentages in 2022 en 2023 liggen dicht bij elkaar op bijna alle niveaus. Dit zou kunnen worden toegeschreven aan de voortgezette examenmaatregelen, waardoor het verschil tussen 2023 en het voorgaande jaar beperkt blijft.

Tabel 5 Het aandeel diplomakandidaten dat geslaagd is per examen niveau in 2021, 2022 en 2023.

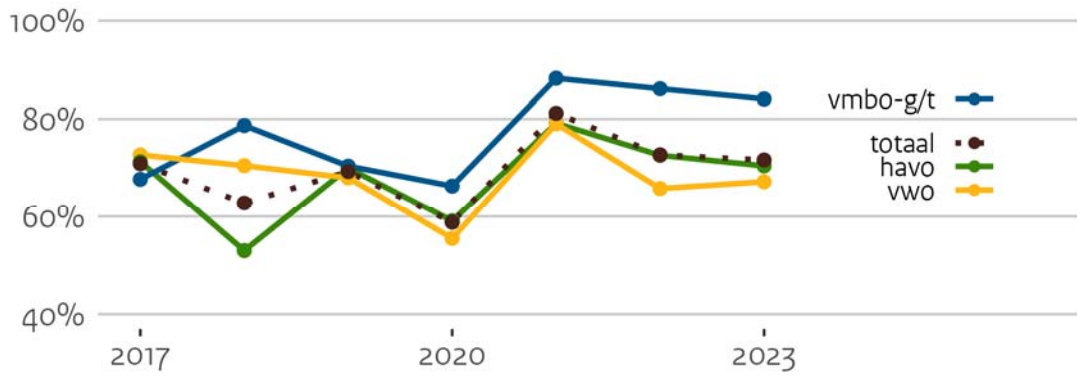
	VO			VSO			totaal		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
vwo	79,1%	65,8%	67,2%	78,6%	77,6%	84,5%	79,0%	67,6%	69,9%
havo	79,2%	72,6%	70,5%	82,6%	77,9%	79,4%	81,1%	75,4%	75,4%
vmbo-g/t	88,3%	86,1%	84,1%	92,0%	87,9%	86,3%	91,5%	87,6%	86,0%
vmbo-b/k				95,2%	95,8%	94,3%	95,2%	95,9%	94,3%
totaal	81,2%	72,7%	71,7%	89,7%	86,4%	85,8%	87,1%	81,8%	81,1%

In Tabel 6 is te zien dat bij vo-kandidaten in 2020 de slagingspercentages een stuk lager liggen dan de jaren daarna. Dit zou verklaard kunnen worden doordat er in dat jaar alleen maar een college-examen werd afgenomen, waarop kandidaten uit de vo-populatie slechter presteren. De slagingspercentages van vóór 2020 zijn minder vergelijkbaar met de meest recente jaren, omdat de data destijds op een andere manier verzameld werd.

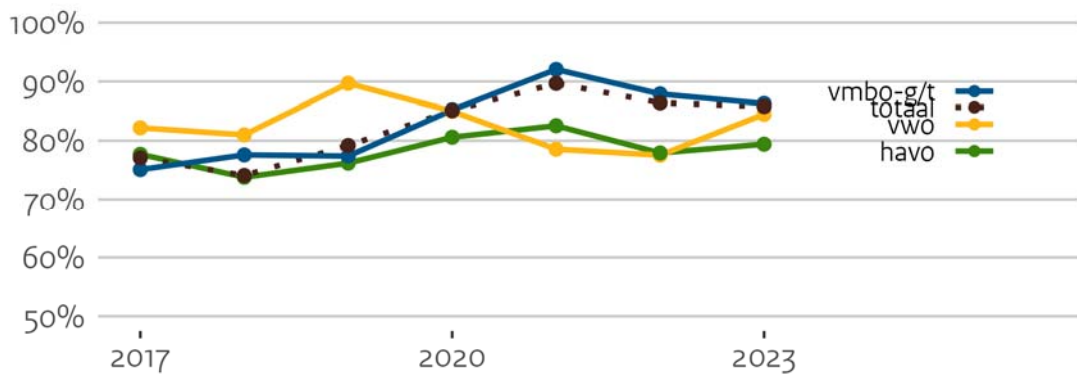
Tabel 6 Het aandeel diplomakandidaten dat geslaagd is per examenniveau in de jaren 2017 t/m 2023

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	kandidaten 2023
VO vwo	72,7%	70,5%	68,0%	55,5%	79,1%	65,8%	67,2%	308
VO havo	71,3%	53,0%	70,0%	59,1%	79,2%	72,6%	70,5%	308
VO vmbo-g/t	67,7%	78,7%	70,4%	66,3%	88,3%	86,1%	84,1%	138
VO totaal	70,9%	62,8%	69,3%	58,8%	81,2%	72,7%	71,7%	755
VSO vwo	82,2%	81,0%	89,7%	85,0%	78,6%	77,6%	84,5%	58
VSO havo	77,7%	73,8%	76,2%	80,6%	82,6%	77,9%	79,4%	379
VSO vmbo-g/t	75,1%	77,6%	77,4%	85,2%	92,0%	87,9%	86,3%	831
VSO totaal	77,1%	74,1%	79,2%	85,1%	89,7%	86,4%	85,8%	1,513

Figuur 2 Het aandeel diplomakandidaten uit de subpopulatie vo dat geslaagd is, per examenniveau in de jaren 2017 t/m 2023

Figuur 3 Het aandeel diplomakandidaten uit de subpopulatie vso dat geslaagd is, per examenniveau in de jaren 2017 t/m 2023

4. Gemiddelde cijfers

In dit hoofdstuk worden de cijfergemiddelden van het centraal en college-examen besproken. Het centraal examen is hetzelfde als het centraal examen op reguliere vo-scholen en vavo-instellingen. Het college-examen vervangt de schoolexamens in het reguliere voortgezet onderwijs. Het college-examen bestaat altijd uit een mondeling deel en in sommige gevallen aangevuld met een schriftelijk of praktisch deel.

Wat meteen opvalt in Tabel 7 is dat de gemiddelden voor de vso-populatie hoger liggen dan die voor de vo-populatie. Vooral havo- en vwo-kandidaten uit het vso scoren beter binnen het staatsexamen. Daarnaast is de variatie in resultaten voor het centraal examen en het college-examen groter bij de vo-populatie dan bij de vso-populatie. De gemiddelden bevatten de cijfers van zowel de diploma- als deeleexamenkandidaten, maar wel enkel de cijfers van vakken die in dat specifieke jaar zijn afgelegd bij het staatsexamen. Het is interessant om op te merken dat de vo-populatie in 2023 vergelijkbare scores behaalde als in 2021 en 2022, terwijl de vso-populatie juist beter presteerde. Bij het kijken naar de totaalcijfers blijkt dat zowel de cijfers voor het centraal examen, het college-examen als het eindcijfer in 2023 allemaal hoger liggen dan in 2022 : 6,25 , 6,14 en 6,27 in 2023 vergeleken met 6,15, 6,08 en 6,19 in 2022.

Tabel 7 Het gemiddelde centraal examencijfer, college-examencijfer en eindcijfer behaald bij de staatsexamen, per examenniveau en subpopulatie

		— centraal examen —			— college-examen —			— eindcijfer —		
		2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
VO	vwo	5,71	5,61	5,50	5,54	5,38	5,37	5,72	5,58	5,50
VO	havo	5,90	5,87	5,91	5,34	5,26	5,49	5,68	5,65	5,79
VO	vmbo-g/t	6,19	6,41	6,54	6,44	6,46	6,44	6,40	6,52	6,56
VO	totaal	5,86	5,84	5,82	5,63	5,52	5,60	5,82	5,76	5,77
VSO	vwo	6,58	6,28	6,55	6,46	6,27	6,42	6,67	6,39	6,60
VSO	havo	6,31	6,28	6,34	6,02	5,96	6,03	6,26	6,20	6,27
VSO	vmbo-g/t	6,33	6,23	6,44	6,48	6,49	6,53	6,48	6,43	6,57
VSO	vmbo-b/k	6,54	6,58	6,69						
VSO	totaal	6,37	6,31	6,46	6,33	6,32	6,39	6,45	6,39	6,51
totaal	vwo	5,85	5,72	5,68	5,70	5,54	5,56	5,87	5,71	5,69
totaal	havo	6,15	6,11	6,17	5,77	5,68	5,82	6,04	5,97	6,08
totaal	vmbo-g/t	6,31	6,25	6,45	6,47	6,49	6,52	6,47	6,44	6,57
totaal	vmbo-b/k	6,54	6,58	6,69						
totaal	totaal	6,21	6,15	6,25	6,13	6,08	6,14	6,26	6,19	6,27

4.1. Cijfers van de kernvakken

De cijfergemiddelden van de kernvakken worden gerapporteerd in Tabellen 9 - 11. In Tabel 8 laten we zien hoeveel kandidaten een staatsexamen voor deze vakken hebben afgelegd in 2023. In de vo-populatie zien we dat vwo-kandidaten het vaakst voorkomen, in de vso-populatie is dit juist de kleinste groep. Het cijfergemiddelde voor het centraal en college-examen, uitgesplitst naar niveau en subpopulatie, wordt getoond in Tabel 9 voor Nederlands, Tabel 10 voor Engels en Tabel 11 voor wiskunde (vmbo-wiskunde, en wiskunde A of B op havo en vwo). Bij al deze vakken zien we terug dat de vso-populatie hogere gemiddelden heeft dan de vo-populatie, en dat dit verschil met name door de havo en vwo-kandidaten wordt veroorzaakt.

Tabel 8 Het aantal kandidaten dat in 2023 een staatsexamen heeft afgelegd in de vakken Nederlands, Engels en wiskunde.

		Aantal kandidaten staatsexamen Nederlands	Aantal kandidaten staatsexamen Engels	Aantal kandidaten staatsexamen wiskunde
VO	vwo	353	352	466
VO	havo	263	250	294
VO	vmbo-g/t	138	139	104
VSO	vwo	74	87	71
VSO	havo	421	448	398
VSO	vmbo-g/t	886	922	718
VSO	vmbo-b/k	435	484	341

4.1.1. Nederlands

In Tabel 9 worden de gemiddelden voor het vak Nederlands weergegeven. De gemiddelden voor het centraal examen liggen hoger dan voor het college-examen in beide populaties. Havo en vmbo-g/t kandidaten uit deze populatie scoren iets beter in 2023. Enkel vwo-kandidaten uit de vo-populatie scoren dit jaar slechter dan in 2022. Bij de vso-populatie is voor de verschillende niveaus verbetering in de resultaten te zien dit jaar.

Tabel 9 Het gemiddelde centraal examencijfer, college-examencijfer en eindcijfer behaald voor Nederlands bij de staatsexamen, per examenniveau en subpopulatie.

		— centraal examen —			— college-examen —			— eindcijfer —		
		2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
VO	vwo	5,72	5,69	5,75	5,84	5,67	5,37	5,88	5,78	5,68
VO	havo	5,99	6,05	6,22	5,50	5,36	5,64	5,87	5,83	6,03
VO	vmbo-g/t	5,99	6,22	6,49	6,43	6,37	6,64	6,33	6,43	6,68
VO	totaal	5,86	5,90	6,05	5,84	5,69	5,70	5,95	5,91	5,99
VSO	vwo	6,28	5,93	6,34	6,60	6,17	6,23	6,59	6,21	6,43
VSO	havo	6,29	6,49	6,51	5,93	5,81	5,80	6,20	6,27	6,27
VSO	vmbo-g/t	6,11	6,08	6,17	6,41	6,47	6,65	6,35	6,36	6,51
VSO	vmbo-b/k	6,36	6,39	6,44						
VSO	totaal	6,22	6,24	6,32	6,26	6,26	6,40	6,33	6,35	6,46
totaal	vwo	5,80	5,73	5,85	5,95	5,74	5,52	5,98	5,85	5,81
totaal	havo	6,18	6,32	6,40	5,78	5,64	5,74	6,07	6,10	6,18
totaal	vmbo-g/t	6,09	6,10	6,21	6,41	6,46	6,65	6,34	6,37	6,54
totaal	vmbo-b/k	6,36	6,39	6,44						
totaal	totaal	6,12	6,15	6,24	6,21	6,10	6,19	6,22	6,22	6,32

4.1.2. Engels

In Tabel 10 is te zien dat de gemiddelden voor Engels niet veel veranderd zijn in de afgelopen drie staatsexamenjaren. Daarnaast valt op dat net als voor Nederlands de gemiddelde cijfers hoger liggen in de vso-populatie. Zowel in de vo en de vso-populatie worden er voor de centrale examens hogere cijfers gehaald dan voor de college-examens.

Tabel 10 Het gemiddelde centraal examencijfer, college-examencijfer en eindcijfer behaald voor Engels bij de staatsexamen, per examenniveau en subpopulatie.

		— centraal examen —			— college-examen —			— eindcijfer —		
		2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
VO	vwo	6,90	6,96	6,69	6,15	6,13	6,32	6,61	6,65	6,55
VO	havo	7,51	7,59	7,27	6,06	5,98	6,24	6,86	6,87	6,83
VO	vmbo-g/t	7,09	7,26	7,70	7,06	6,92	7,00	7,21	7,14	7,45
VO	totaal	7,14	7,24	7,07	6,30	6,22	6,42	6,79	6,81	6,82
VSO	vwo	7,28	7,24	7,38	6,66	6,56	6,84	7,12	6,99	7,16
VSO	havo	7,89	7,97	7,69	6,40	6,53	6,47	7,21	7,31	7,14
VSO	vmbo-g/t	7,51	7,38	7,71	7,17	7,23	7,23	7,39	7,36	7,53
VSO	vmbo-b/k	7,53	7,51	7,36						
VSO	totaal	7,60	7,54	7,61	7,04	7,04	7,07	7,37	7,35	7,40
totaal	vwo	6,96	7,02	6,83	6,23	6,21	6,42	6,67	6,71	6,67
totaal	havo	7,75	7,83	7,54	6,28	6,33	6,39	7,07	7,15	7,03
totaal	vmbo-g/t	7,46	7,36	7,71	7,15	7,19	7,20	7,36	7,33	7,52
totaal	vmbo-b/k	7,53	7,51	7,36						
totaal	totaal	7,47	7,46	7,46	6,92	6,82	6,89	7,21	7,20	7,24

4.1.3. Wiskunde

In Tabel 11 zien we, zoals ook in andere jaren, dat het gemiddelde voor wiskunde laag ligt. Voor vo-kandidaten ligt het gemiddelde eindcijfer net boven de 5.0. Voor vso-kandidaten ligt het eindcijfer net boven de 6.0. Het gemiddelde eindcijfer van de vo-populatie ligt in 2023 een punt lager dan dat van de vso-kandidaten. Gemiddeld genomen ligt het eindcijfer dan wel boven de 5.5. Kandidaten uit de vo-populatie scoren het laagst op het college-examen. Met name vwo-kandidaten uit de vo-populatie scoren slechter dit jaar. Havo- en vmbo-g/t-kandidaten uit deze populatie scoren wel iets beter in 2023. Bij de vso-populatie is voor de verschillende niveaus wel verbetering in de resultaten te zien dit jaar.

Tabel 11 Het gemiddelde centraal examencijfer, college-examencijfer en eindcijfer behaald voor wiskunde (vmbo, A en B) bij de staatsexamen, per examenniveau en subpopulatie.

		— centraal examen —			— college-examen —			— eindcijfer —		
		2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
VO	vwo	5,30	5,06	4,87	4,87	4,63	4,62	5,21	4,98	4,85
VO	havo	5,17	5,15	5,18	4,75	4,86	5,02	5,10	5,10	5,19
VO	vmbo-g/t	5,59	5,79	6,15	5,81	5,82	5,96	5,84	5,88	6,18
VO	totaal	5,30	5,19	5,13	4,95	4,86	4,92	5,25	5,13	5,11
VSO	vwo	6,14	5,91	6,32	6,09	5,85	6,54	6,20	6,02	6,54
VSO	havo	5,79	5,57	5,97	5,95	5,68	5,85	5,98	5,73	6,02
VSO	vmbo-g/t	5,82	5,81	5,87	6,08	5,99	6,13	6,06	6,02	6,12
VSO	vmbo-b/k	5,99	5,82	6,34						
VSO	totaal	5,86	5,76	6,02	5,99	5,88	6,05	6,03	5,94	6,15
totaal	vwo	5,39	5,16	5,06	5,00	4,76	4,88	5,31	5,09	5,07
totaal	havo	5,55	5,39	5,63	5,48	5,32	5,50	5,63	5,45	5,66
totaal	vmbo-g/t	5,79	5,81	5,90	6,05	5,97	6,11	6,03	6,01	6,12
totaal	vmbo-b/k	5,99	5,82	6,34						
totaal	totaal	5,68	5,56	5,70	5,70	5,53	5,65	5,78	5,66	5,78

5. Examenmaatregelen

In tegenstelling tot de leerlingen die examens aflegden op vo-scholen en vavo-instellingen in 2023, werden staatsexamenkandidaten in 2023 opnieuw gecompenseerd voor de uitdagingen waarmee zij zijn geconfronteerd in tijden van corona. Zo was het bij de staatsexamens opnieuw mogelijk voor kandidaten om één vak te duimen. Dit betekent dat kandidaten één vak (niet zijnde een kernvak) buiten beschouwing kunnen laten bij de uitslagbepaling. Daarnaast hadden alle diplomakandidaten recht op een uitgebreidere herkansingsmogelijkheid.

5.1. Duimregeling

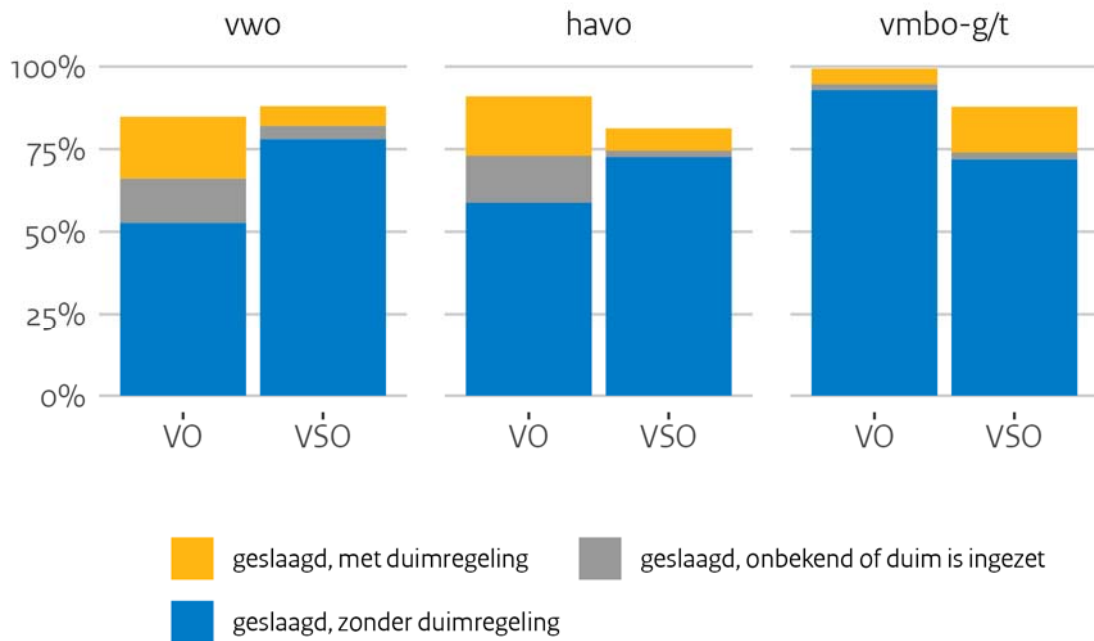
Niet alle kandidaten kwamen dit jaar in aanmerking kwamen voor de duimregeling. Alleen kandidaten die resultaten inbrachten uit een coronajaar (2020, 2021 of 2022) konden gebruikmaken van deze regeling. Van de 3117 diplomakandidaten hadden 1691 kandidaten recht op de duimregeling omdat zij een resultaat inbrachten uit een coronajaar.

De totale groep kandidaten die een resultaat inbracht uit een coronajaar betreft 2471 kandidaten. Naast de 1691 diplomakandidaten, is er een groep van 780 kandidaten die zijn opgegaan voor een certificaat. Zij hebben de duimregeling niet kunnen gebruiken, de duimregel wordt immers pas toegepast bij de uitslagbepaling. De kans bestaat dat een deel van deze groep in een later jaar opgaat voor een diploma. Een ander deel zal dat niet doen omdat dat zij enkel certificaten wilden behalen, bijvoorbeeld omdat zij het certificaat nodig hebben voor een vervolgopleiding of werk.

Van de groep van 1691 diplomakandidaten die een resultaat inbrachten uit een coronajaar, hebben ongeveer 201 tot maximaal 287 kandidaten de duimregeling daadwerkelijk nodig gehad om te kunnen slagen (Zie Tabel 12: 201 kandidaten zijn geslaagd door de duimregeling, voor 86 kandidaten is dit niet te bepalen). Onder de 1691 diplomakandidaten waren er ook 175 kandidaten die ondanks de duimregeling hun diploma niet behaalden. Vanwege een onzekerheidsmarge in de data en in de afleiding van welke kandidaten een duim hebben ingezet, liggen deze aantallen niet exact vast.

In 2023 waren er dus 955 kandidaten die een resultaat inbrachten uit een coronajaar, maar geen aanspraak hebben kunnen maken op de duimregeling. Zij konden de duim niet inzetten omdat zij ofwel opgingen voor een deelcertificaat (780 kandidaten), of ook met de duimregeling niet aan de eisen voldeden om te kunnen slagen (175 kandidaten). Deze kandidaten kunnen mogelijk in een volgend jaar (opnieuw) opgaan voor het diploma.

Figuur 4 Het aandeel kandidaten dat geslaagd is zonder duimregeling, en dat geslaagd is dankzij de duimregeling, per examenniveau in 2023

Figuur 4 geeft een overzicht van het aandeel diplomakandidaten dat slaagde zonder de duimregeling (weergegeven in blauw in Figuur 4), het aandeel dat de duimregeling nodig had om te slagen (geel), en een categorie waarin het onbekend is of de duimregeling is ingezet (grijs). Deze onzekerheid komt voort uit onvolledige registratie van ingewisselde vakken uit eerdere jaren. In Tabel 12 staan de bijhorende cijfers.

Tabel 12 presenteert het aantal en het aandeel kandidaten dat zonder duimregeling slaagde, dat slaagde dankzij de duimregeling, waarvan onbekend is of de duim is ingezet, en degenen die zijn gezakt. De resultaten zijn opgesplitst per subpopulatie en examenniveau in 2023. We merken op dat de duimregeling relatief vaker is ingezet in de vo-populatie.

Tabel 12 Het aantal en aandeel kandidaten dat zonder duimregeling geslaagd is, en dat geslaagd is vanwege de duimregeling, per subpopulatie en examenniveau in 2023

		geslaagd, zonder duimregeling		geslaagd, met duimregeling		geslaagd, onbekend of duim is ingezet		gezakt	
VO	vwo	118	52,7%	42	18,8%	30	13,4%	34	15,2%
VO	havo	124	58,8%	38	18,0%	30	14,2%	19	9,0%
VO	vmbo-g/t	298	92,8%	15	4,7%	6	1,9%	2	0,6%
VO	totaal	540	72,1%	95	12,7%	66	8,8%	48	6,4%
VSO	vwo	39	78,0%	3	6,0%	2	4,0%	6	12,0%
VSO	havo	225	72,6%	21	6,8%	6	1,9%	58	18,7%
VSO	vmbo-g/t	425	71,9%	82	13,9%	12	2,0%	72	12,2%
VSO	totaal	689	73,1%	106	11,3%	20	2,1%	127	13,5%
totaal	totaal	1.229	72,7%	201	11,9%	86	5,1%	175	10,3%

5.2. Herkansingen

Tabel 13 geeft een overzicht van het aantal herkansingen bij de staatsexamens, hierbij worden wel alle diplomakandidaten uit 2023 meegenomen. In tegenstelling tot examens op reguliere vo-scholen, mogen kandidaten bij het staatsexamen alleen herkansen als zij daarmee de mogelijkheid hebben om te slagen. Kandidaten hebben de keuze om het centraal examen, het college-examen, of beide te herkansen. Voor het bepalen van het recht op de tweede herkansingsmogelijkheid is dezelfde logica toegepast als voor de eerste herkansing. In 2023 hadden alle kandidaten opnieuw het recht op een uitgebreide herkansingsmogelijkheid waarbij alle onderdelen van twee vakken herkanst mochten worden. Opvallend is dat kandidaten vaker twee vakken herkansen dan één vak, wat vergelijkbaar is met de situatie in 2021 en 2022.

Tabel 13 Het aantal en aandeel diplomakandidaten dat één of twee vakken herkanst heeft.

			2021	2022	2023
VO	vwo	twee vakken herkanst	11 (4,5%)	17 (6,3%)	46 (15,0%)
VO	vwo	één vak herkanst	12 (5,0%)	19 (7,1%)	24 (7,8%)
VO	havo	twee vakken herkanst	18 (6,2%)	36 (10,5%)	34 (10,8%)
VO	havo	één vak herkanst	22 (7,5%)	36 (10,5%)	22 (7,0%)
VO	vmbo-g/t	twee vakken herkanst	13 (8,5%)	18 (13,0%)	15 (10,6%)
VO	vmbo-g/t	één vak herkanst	3 (2,0%)	3 (2,2%)	8 (5,7%)
VO	totaal	twee vakken herkanst	42 (6,1%)	71 (9,5%)	95 (12,5%)
VO	totaal	één vak herkanst	37 (5,4%)	58 (7,7%)	54 (7,1%)
VSO	vwo	twee vakken herkanst	1 (1,8%)	6 (12,2%)	3 (5,2%)
VSO	vwo	één vak herkanst	2 (3,6%)	5 (10,2%)	7 (12,1%)
VSO	havo	twee vakken herkanst	54 (14,1%)	39 (10,9%)	53 (14,0%)
VSO	havo	één vak herkanst	30 (7,8%)	27 (7,5%)	35 (9,2%)
VSO	vmbo-g/t	twee vakken herkanst	53 (5,9%)	92 (11,3%)	78 (9,4%)
VSO	vmbo-g/t	één vak herkanst	21 (2,4%)	10 (1,2%)	12 (1,4%)
VSO	vmbo-b/k	twee vakken herkanst	5 (2,2%)	11 (4,6%)	16 (6,5%)
VSO	vmbo-b/k	één vak herkanst	7 (3,1%)	4 (1,7%)	3 (1,2%)
VSO	totaal	twee vakken herkanst	113 (7,2%)	148 (10,1%)	150 (9,9%)
VSO	totaal	één vak herkanst	60 (3,8%)	46 (3,2%)	57 (3,8%)

Wanneer kandidaten herkansen maken zij in de meeste gevallen gebruik van de mogelijkheid om zowel het college- als het centraal examen te herkansen. In een enkel geval wordt slechts één onderdeel herkanst. In Tabel 14 en 15 wordt het gebruik van de herkansingsmogelijkheden in 2023 verder uiteengezet. Kandidaten mogen van maximaal twee vakken een of beide onderdelen herkansen. De ✓ symbolen in de tabellen geven aan of een kandidaat zowel het college- als het centraal examen heeft herkanst, of slechts één van beide. Tabel 14 geeft dit weer voor het eerste vak dat herkanst is. Tabel 15 voor de kandidaten die ook een tweede vak herkanst hebben. Het is belangrijk op te merken dat de aantallen relatief klein zijn, waardoor bredere trends moeilijk te bepalen zijn.

Tabel 14 Het aantal en aandeel diplomakandidaten dat ten minste één vak herkanst heeft in 2023.

eerste herkanste vak

	college	centraal	vwo	havo	vmbo-g/t	vmbo-b/k	totaal
VO	✓	✓	51 (16,6%)	44 (14,0%)	16 (11,3%)		111 (14,5%)
VO	✓		9 (2,9%)	7 (2,2%)	4 (2,8%)		20 (2,6%)
VO		✓	10 (3,3%)	5 (1,6%)	3 (2,1%)		18 (2,4%)
VSO	✓	✓	9 (15,5%)	72 (19,0%)	54 (6,5%)	14 (5,7%)	149 (9,8%)
VSO	✓		1 (1,7%)	9 (2,4%)	2 (0,2%)	1 (0,4%)	13 (0,9%)
VSO		✓		7 (1,8%)	34 (4,1%)	4 (1,6%)	45 (3,0%)

Tabel 15 Het aantal en aandeel diplomakandidaten dat een tweede vak herkanst heeft in 2023.

tweede herkanste vak

	college	centraal	vwo	havo	vmbo-g/t	vmbo-b/k	totaal
VO	✓	✓	23 (7,5%)	22 (7,0%)	11 (7,8%)		56 (7,3%)
VO	✓		6 (2,0%)	5 (1,6%)	1 (0,7%)		12 (1,6%)
VO		✓	17 (5,5%)	7 (2,2%)	3 (2,1%)		27 (3,5%)
VSO	✓	✓	1 (1,7%)	35 (9,2%)	39 (4,7%)	9 (3,7%)	84 (5,6%)
VSO	✓		1 (1,7%)	10 (2,6%)	3 (0,4%)	4 (1,6%)	18 (1,2%)
VSO		✓	1 (1,7%)	8 (2,1%)	36 (4,3%)	3 (1,2%)	48 (3,2%)

Deze monitor is een uitgave van:

Informatieproducten
Dienst Uitvoering Onderwijs

September 2023 | Publicatie-nr. 5084-002